

KURBAN BAYRAMI VE PEYGAMBERİMİZ'İN ÖĞRETİLERİ

Size bu bayram mesajımı elhamdülillah Mekke-i Mükerreme'mizden, en mukaddes beldemizden veriyorum.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz Medine-i Münevvere'ye vardığı zaman oradaki insanların birtakım merasimler yaptıklarını, eğlenceler, oyunlar tertiplelediğini gördü ve sordu;

“Ne yapıyorsunuz, bunlar nedir?” diye.

Dediler ki:

“Bunlar bizim âdetimiz ya Resûlullah, evvelki yıllardan beri babalarımızdan gördüğümüz şekilde yapıyoruz, bugünleri böyle kutluyoruz.” dediler.

Nedir bugünler?

Nevruz ve mihrican günleri; gecenin gündüzün eşit olduğu ilkbahar ve sonbahar günleri. Eski İranlıların ananevi bayramları.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz hazretleri onu öğrenince buyurdu ki:

“Allahu Teâlâ hazretleri size bunları de-
ğiştirdi. Bunların yerine bunlardan çok daha
hayırlı iki bayram ihsan etti. Onlardan birisi
Ramazan bayramıdır, oruç tuttuktan sonra
yaptığınız Ramazan bayramı, *iydu'l-fıtr*; öte-
kisi de Kurban bayramıdır, hacıların hac vazi-
fesini yaptığı, Arafat'tan sonra Mina'ya gel-
dikleri günkü bayramdır.” dedi.

O halde bizim bu Kurban bayramı dedi-
ğimiz bayram ve Ramazan'dan sonra yaptığı-
mız bayram, bu iki bayram Peygamber *sallal-
lahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in bildirdiği-
ne göre Allah'ın bize emrettiği, tavsiye etti-
ği, ihsan ettiği, ikram ettiği iki mübarek bay-
ram günüdür. Hakiki bayram günleridir.

Bu Kurban bayramı, kamerî ayların, Zil-
hicce ayının onuncu gününe rastlar. Zilhicce
ayının onuncu günü yani hacıların Arafat'a
çıkış tarihleri Zilhicce'nin dokuzudur, onuncu
günde Arafat'tan Müzdelife'ye gelip Müzdele-
fi'den sabah namazını kıldıktan sonra, sabah
namazından sonra Mina'ya hareket ettikleri
gün Kurban bayramının birinci günüdür. Mi-
na'ya gelince Cemretü'l Akabe'ye atarlar ve
kurbanlarını keserler.

Kurban kesmek bu bayramın en önemli faaliyetlerden birisi.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri mübarek sözlerini tekrar ederek okuyayım, buyurmuşlar ki:

مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ
الدَّمَّ، وَإِنَّهُ لَيَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقُرُونِهَا، وَأَشْعَارِهَا،
وَأَظْلَافِهَا، وَإِنَّ الدَّمَ يَقَعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ
بِالْأَرْضِ فَطِيبُوا بِهَا أَنْفُسًا فَإِنَّهَا سُنَّةُ أَبِيكُمْ
إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

Mâ amile'bnü âdeme yevme'n-nahri ehabbe ilallâhi min demin yuhrâku illâ en yekûne rahimen tûsalu ve innehu le'tî yev-me'l-kıyameti bi-kurûniha azlâ fîha ve eş'âriha ve inne'd-deme le-yekau indellahi bi-mekânin kable en yekaa ile'l-ardı fetay-yibû bi-hâ nefsen fe-innehâ sünnetü ebiküm İbrahîme aleyhisselam. buyurdu.

Hadîs-i şerîf bu. Şimdi bunun güzel mânasını açıklayalım.

a. Allah'ın Kurban Bayramında En Sevdiği İbadet Kesilmiş Kurbandır

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Yevmi'n-nahir'de, kurbanların kesildiği, develerin nahredildiği günde... Develerin kurban edilmesine "nahretmek" deniliyor. Koyunların, keçilerin kurban edilmesine "zebhetmek" deniliyor. Arapça'da ikisi farklı kelimelerle ifade ediliyor. Bu *yevmi'n-nahr*, Kurban bayramının birinci günü, Zilhicce'nin 10'u.

"Bu *yevmi'n-nahir*'da Âdemoğlu Allah'a, Allah rızası için kurban olarak bir kurban kesip de onun kanını akıtmaktan daha sevimli, Allah'ın daha çok sevdiği başka bir şey işlemiş olamaz."

Allah'ın Kurban bayramında en sevdiği ibadet kendi rızası için kesilmiş olan bir kurbandır. Ancak *illâ en yekûne rahimen tûsalu*

Allahu Teâlâ hazretleri başka neyi seviyor?

"Akrabanın ziyaret olunmasını ve akrabaya izzet ve ikram, itibar ve itana gösterilmesi." Peygamber Efendimiz "O hariç en çok sevdiği iş kurban kesilmesidir." buyurmuş.

Ve buyurmuş ki:

“Kıyamet gününde böyle boynuzlarıyla, tüyleriyle, kuyruğuyla gelecek. Ve karşısında işte ‘ben senin dünyadayken kesmiş olduğun kurbanım’ diye kurban, kesenin sevineceği bir durumda görünecek ve kurbanın kanı yere daha damlamadan Allahu Teâlâ hazretlerinin huzurunda kabul mekânına ulaşır. Allahu Teâlâ hazretleri daha kanı yere düşmeden kabul eder.”

O halde bunu güzelce iç hoşluğu ile yapması lazım, çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz; “Bu babanız, atanız İbrahim *aleyhisselam*’ın sünnetidir.” buyurmuş.

Demek ki bu Kurban bayramı hepimize mübarek olsun. Allahu Teâlâ hazretleri bu güzel günün hayrını, bereketini, sevabını, mânevî nimetlerini, ikramlarını hepimize ih-san eylesin. Böyle güzel bayramlara mutlu olarak, rahat olarak, huzurlu olarak, âfiyet ve saadet üzere nice seneler ulaşmayı nasip eylesin. Hele böyle Mekke-i Mükerrerme gibi güzel bir yerde hac yaparak bu bayramı karşı-

lamayı sizlere de temenni ediyorum, Allah sizlere de nasip eylesin.

Bu bayramda en önemli işlerden birisi kurban kesmektir. Bu hadîs-i şerîfnde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz bunu beyan ediyor. Bunun hakkında izahatı yapacağım. Bir de akrabayı gözetmek, hem ziyaret ederek gözetmek hem de malî bakımdan destek olarak gözetmek, ikisi de çok önemli olduğunu bu hadîs-i şerîfte öğrenmiş oluyoruz.

Birtakım olaylarla, hatıralarla konuşmamı şöyle hatırda kalacak hâle getirmeyorum. Bedevinin birisi bir keresinde Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin yanına gelmiş, Peygamber Efendimiz'e, selam verecek, dışarıdan geldi... Bedevi, çölden gelen, böyle temiz, tertemiz zihinli, açık kalpli insanlar, bunlar sade kimseler. Demiş ki:

السلام عليك يا ابن الذبيحين

es-Selâmu aleyke yebne'z-zebîhayn.

Peygamber Efendimiz'e "Yâ Resûlullah, sana selam olsun" demiyor da, *Yebne'z-*

zebîhayn “Ey iki kurbanın torunu, oğlu olan peygamber, sana selam olsun.” diye böyle selam vermiş. *Yebne’z-zebîhayn*, “iki kurban” demek. “İki kurbanın oğlu, sana selam olsun.” demiş. Peygamber Efendimiz de bu ifadeden tebessüm buyurmuşlar, gülmüşler. Sorulmuş;

Ne demek iki tane kurban?

İki kurban;

Şu birinci kurban İsmail *aleyhisselam*, Peygamber Efendimiz’in eski büyük dedelerinden birisi İsmail *aleyhisselam*’dı. İbrahim *aleyhisselam*’ın oğluydu. Allahu Teâlâ hazretleri İbrahim *aleyhisselam*’ın kendi emirlerine bağlılığını ve Allah rızası için yapabileceği fedakârlığı denemek için “Kes bakalım oğlun İsmail’i” diye emredince, o da tereddütsüz, “Allah emretti, yapayım” diye ona kalkışınca, “Tamam, sen emri tutucağını gösterdin, sadakatini ispat ettin. Bunun yerine koyun kurban edilsin.” diye Allahu Teâlâ hazretleri bir koç gönderdi; koç kurban edildi.

Onun için Peygamber Efendimiz okumuş olduğum hadîs-i şerîfte diyor ki;

Sevgili dinleyiciler,

Fe-innehâ sünneti ebîküm “Bu babanız İbrahim *aleyhisselam*’ın âdetidir, sünnetidir.” diyor. Kurbanı, vacib olan kurbanı o zamandan beri işte o maksatla kesiyoruz.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

مَنْ وَجَدَ سَعَةً فَلَمْ يُضَحِّ، فَلَا يَقْرَبَنَّ مُصَلَّانَا

Men vecede se’aten fe-lem yudahhi fe-lâ yakrabenne musallânâ.

Bu ağır bir söz, size bunu da nakletmek istedim.

“Kim elinde maddî imkânı varken, malî genişliği varken, kurban kesebilecek parası, pulu, imkânı varken kurban kesmezse, bizim şu namaz kıldığımız namazgâhımıza, mescidimize yanaşmasın, yanımıza gelmesin.” buyurmuş.

Peygamber Efendimiz sevmiyor, kesmeyi sevmeyecek. “Gelmesin yanımıza, madem kesmiyor, bu güzel vazifeyi yapmıyor, ben onu istemiyorum.” mânasına. “İyi müslüman değil” demek oluyor.

O bakımdan kurban önemli bir olay. Hz. Fatıma anamızla, Hz. Ali Efendimiz'den iki söz nakletmek istiyorum.

Birisi: Hz. Fatıma anamız'a kurban kesildiği zaman Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş ki:

“Kalk!

قَوْمِي إِلَىٰ أَضْحِيَّتِكَ فَاشْهَدِيهَا، فَإِنَّ لَكَ بِكُلِّ قَطْرَةٍ
تَقْطُرُ مِنْ دَمِهَا أَنْ يُغْفَرَ لَكَ مَا سَلَفَ لَكَ مِنْ ذُنُوبِكَ

Kûmî ilâ udhiyedike fe'shedîhâ fe-inne leke bi-küllî kadretin takturu min demihâ en yağfireleki mâ selefe min zünûbiki.

Kûmî ilâ udhiyedike fe'shedîhâ “Git kurbanının başında bulun, kurban edilişine şahit ol.” *fe-inne leke bi-küllî kadretin takturu min demihâ en yağfireleki mâ selefe min zünûbiki.* “Geçmiş günahlarından ne varsa onların ilk damlayla beraber affedilmesi mükâfatı var. Git, kurbanın kesilmesini seyret.” demiş Fatıma anamıza. Demek ki onun bir hatırası, onu çok sevdiğimiz için söylüyoruz.

Hız. Ali Efendimiz de, ondan da bir söz nakledeyim. Hız. Ali'yi seven kardeşlerimiz memnun olsunlar diye söylüyorum, okuyorum.

لا يذبح ضحاياكم اليهود ولا النصارى

Lâ yezbah dahayâküm e'l-yahûdu ve le'n-nasârâ

“Kurbanlarınızı yahudi ve nasranîler kesmesin, onlara kestirmeyin, kendiniz kesin.” “Mü'min olarak, mü'min kimse kessin.” diye tavsiye buyurmuş.

Şimdi gelelim bedevinin Peygamber Efendimiz'e “Ey iki kurbanın oğlu” demesine.

Birinci kurban İsmail *aleyhisselam*'dı. İbrahim *aleyhisselam*'dan bu koyun kurbanı ananevî olarak, vacib olarak geldi, kesiyoruz. Allah kabul eylesin. Durumu müsait olup da kesmeyi nasip eylesin. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz keserdi, şöyle onun hatırası:

كان رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا

انصرف من عيد الاضحى يؤتى بكبشينِ سَمِينَيْنِ

أَقْرَنِينَ أُمَّلِحِينَ فَإِذَا صَلَّى وَخَطَبَ أُتِيَ بِأَحَدِهِمَا
 وَهُوَ فِي مُصَلَّاهُ فَذَبَحَهُ بِنَفْسِهِ بِالْمُدْيَةِ، ثُمَّ قَالَ:
 اللَّهُمَّ هَذَا عَنْ أُمَّتِي جَمِيعًا، مَنْ شَهِدَ لَكَ بِالتَّوْحِيدِ
 ، وَشَهِدَ لِي بِالبَلَاغِ ثُمَّ أُتِيَ بِالْآخِرِ وَهُوَ فِي الْمُصَلَّى
 فَذَبَحَهُ سِنِينًا لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ يُضَحِّي قَدْ
 كَفَانَا اللَّهُ الْمَوْنَةَ وَالْغُرْمَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ

*Kâne Resûlullah sallallahu aleyhi ve sel-
 lem ize'n-sarafa min ıydi'l-adha yü'tâ bi-
 kebşeyn semîneyn akraneyn emlahayn. Alla-
 hümme hâzâ an ümmetî cemîan men şehide
 leke bi't-tevhîdi ve şehide lî bi'l-belâğî. Fe-
 yekûlu hâzâ an Muhammedin ve âli Muham-
 medin Feyut'imuhumâ cemîan li'l-mesâkin
 Ve ye'kulu hüve ve ehlu.*

*Kâne Resûlullah sallallahu aleyhi ve sel-
 lem ize'n-sarafa min ıydi'l-adha "Kurban
 bayramı namazını kıldıktan sonra." Yü'tâ bi-
 kebşeyn semîneyn akraneyn emlahayn fî mu-
 sallâhu. "Peygamber Efendimiz'e Namaz kıl-*

dığı yere iki tane etli, boynuzlu, beyazı siyahından daha çok olan koç getirilirdi.”

Bakın ne kadar hoşunuza gidecek... O, mescitte daha ayaktayken ve bir tanesi Peygamber Efendimiz'in kendisi tarafından kesilirdi ve Peygamber Efendimiz şöyle dua buyurmuş:

Allahümme hâzâ an ümmetî cemîan men şehide leke bi't-tevhîdi ve şehide lî bi'l-belâğî. “Yâ Rabbî, bu kestiğim birinci kurban bütün senin birliğini kabul eden ümmetim, benim peygamberliğimi kabul eden bütün ümmetim namınadır, onlar için kesiyorum bu birinci kurbanımı.” derdi.

Sonra ikinci kurban getirilirdi. Onu da kendisi için keserdi ve derdi ki:

Fe-yekûlu hâzâ an Muhammedin ve âli Muhammedin. “Bu Muhammed'indir” -yani kendi adını kendisi söylüyor- “Bu Muhammed'indir yâ Rabbî ve Muhammed'in ailesi-nindir, âl-i Muhammed'indir.”

Ne yapardı?

Feyut'imuhumâ cemîan li'l-mesâkin. “Bütün bu kestiği iki kurbanının etlerini fakir-

lere dağıttırırđı.” *Ve ye’kulu hüve ve ehlu.*
“Kurbanın etinden kendisi de, ailesi de yerdi.
Yenmesi yanlış ve yasak olmadığını gösteriyor
bunlar.

Hız. İsmail *aleyhisselam* zamanından böyle kurban kesilmesi bir âdet; fakara istifade ediyor, bayram ediyor... Yemeklerin en kıymetlisi et yemeği olduğundan, bu et yemeğini bulamayan fakirler. Kurban bayramında ziyafet oluyor, müslümanlar arasında bir muhabbet oluyor, bir bolluk oluyor, saymakla bitmeyecek kadar çok hikmetleri var...

Birinci kurban İsmail *aleyhisselam*’dı. İki kurbanın oğlu nasıl oluyor Peygamber Efendimiz, onu da merak ediyorsunuzdur. Onu da [açıklayalım.]

فإن عبد المطلب لما أمر بحفر زمزم

Feinne abde’l-muttalibi lemme emere bi-hafri zemzem.

Abdulmuttalib Peygamber Efendimiz’in dedesi, Mekke’ye hâkim oldu, biliyor; bu Kâbe’nin yanında bir zemzem kuyusu vardı, ama düşmanlar geldi, bunu kapattılar, içini doldurdular, yerini de kaybettiler, acaba bu

meydanın neresiydi bu kuyu, bilinmiyor; onu çıkartmak istiyor.

Eğer işim kolay olur, kuyuyu bulursam ve suyu çıkartabilirsem evladımdan bir tanesini Allah yoluna kurban edeceğim diye nezretmiş. Ve çalışmalar sonunda zemzem kuyusunun yerini buldular. Zemzem kuyusu Çok aşâğılarda kalmıştı; kumlar gelmişti, orayı düşmanlar doldurmuştu, istila eden Cürhum kabilesinden düşmanlar, içine bir şeyler atmış, tıkamış, doldurmuşlar, üstü de örtülmüştü. Onu buldu. Çocuklarından bir tanesini kurban edecek, kura çekti. Peygamber Efendimiz'in babası Abdullah'a çıktı, onu kurban etmesi lazım.

Abdullah da güzeller güzeli bir zât idi. Sokakta yürürken herkes kendisine, güzelliğine bakarlardı. Hanımlar keşke bununla ben evlensem diye, bizimle düğün yap, bizimle evlen diye kendileri teklif ederlerdi. Öyle bir güzelliği vardı.

Halaları dayanamadılar, Abdulmuttalib'e dediler ki: "Bunu kurban etme; evet sözün söz ama bunu kurban etme, bunun yerine Allah'a deve nezret, kaç deve olursa, işte kaç

deveye razı olursa, Allah'ın rızası kaç deveye olduğu anlaşılırsa onları kesersin." dediler. Böylece Abdullah kurban edilecekken, halalarının onu çok sevmesi ve korumak istemesi dolayısıyla iş deveye döndürüldü. Kuralar çekildi; yüz deve çıktı.

Mukabilinde o yüz deveyi Abdulmuttalib kurban kesti. Böylece Abdullah da yaşadı. Amine Hatun ile evlendi, oradan Peygamber-i Zîşânımız, Server-i Kâinat Muhammed-i Mustafâ dünyaya geldi.

Allah onu kurbanlık olarak kurada öyle çıktı ama kestirtmedi, böylece Peygamber Efendimiz hem İsmail *aleyhisselam*'ın torunu olduğu için, bir kurbanlığın oğlu oluyor, hem de babası Abdullah da kurban edilecek gibi olduğundan ikinci kurbanlığı oluyor. İki kurbanlığın oğlu diye bunu bilen bedevi gelmiş, öyle selam vermiş. "Ey iki kurbanlığın oğlu, selam olsun sana." diye selâmı öyle vermiş.

Bu Kurban bayramında kurbanın mükâfatı çok büyük. Ashaptan Zeyd b. Erkam *radıyallahu anh* sordu, kendisi "Peygamber Efendimiz'e sordum" diyor.

قلت يا رسول الله ما لنا في الأضاحي فقال بكل

شعرة حسنة

Kultü yâ Resûlallah, mâ lenâ fi'l-a'dâhî.

“Biz bu kurbanları kesiyoruz, yâ Resûlallah, bu kurbandan bize gelecek sevap, fayda nedir?”

Fekâlâ bi-küllî şaaratin haseneh. “Her kılı için, koyunun her kılı için Allah size bir hasene, bir büyük mükâfat ihsan edecek.” dedi. Bu da kurban kesenlerin ne kadar büyük sevap kazandığını gösteriyor.

Malî durumu müsait olmayanlar kesemez. Benî Hâşim, Peygamber Efendimiz’in kabilesi, yakın akrabaları, uzun seneler borçtan dolayı, kıtlıktan dolayı kurban kesememişler mesela, olabilir. Malî durumu müsait olmadığı zaman kesilmeyebilir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz vefatı senesinde yüz deve ayırmış hayır kurban etmek için, altmış üç tanesini kendisi nahretmiş. Nahretmek, “deveyi kesme şekli” diye söylemiştim, geriye kalan otuz yedi tanesini de ashaptan kesmişler. Yüz de-

veyi tamamlamış. Altmış üçünü kendisi kesmiş.

Bu neyi gösteriyor?

Altmış üç yaşında vefat edeceğini ve her sene için bir deve kurban edildiğini gösteriyor.

b. Kurban Bayramının Diğer Bir Sevaplı İşİ Sıla-i Rahîmdir

Evet, Kurban bayramının bir sevaplı işi kurban kesmek, diğer bir sevaplı işi sıla-i rahîm.

Sıla-i rahîm ne demek?

Akrabalar ile bağlantıyı kurmak demek. *Sıla* “bağlantı” demek, *rahim* de “akrabalar” demek. Akrabalık bağlarını canlandırmak ve akrabalığın gerektirdiği işleri yapmak.

Ne yapacak?

Herkes dayısını, teyzesini, amcasını, akrabasını ziyaret edecek.

Kuru bir ziyaret mi? Sıla-i rahîm kuru bir ziyaret midir?

Hayır! Mektup olur, selam olur, ziyaret olur, bir ziyaret; sevap ama sıla-i rahîm aynı

zamanda malî bakımdan da onlarla ilgilenmek, fakirse desteklemek, bir şeyler vermek mânâsına da geliyor. Arapça'da sıla hem bağlantı demek, hem de ikram ve bağış ve ihsan mânâsına da geliyor. Sıla-i rahîm, akrabaya da bir şeyler verecek.

Peygamber Efendimiz insanların sıla-i rahîme en çok riayet edeniydi. Peygamber Efendimiz bütün bağlara riayet ederdi. Akrabalarını unutmazdı. Hicret yolunda kendisine süt ikram etmiş olan kadını hiç unutmadı, her zaman iltifat ederdi. Kendisini küçükken bakmış, süt vermiş olan sütannesini unutmadı, sütkardeşlerini unutmadı.

Hatta Medine-i Münevvere'ye geldiği zaman Peygamber Efendimiz Kuba köyüne geldi. Birkaç gün orada kaldı. Ondan sonra bir cuma namazında giderken yolda Cuma sûresi indi. Cuma namazı kıldı, Medine'ye öyle girdiler. Ondan sonra her cumartesi âdeti oldu, Kuba'ya ziyaret ederdi. Uzak bir mesafe, yürünerek böyle bayağı bir mesafe, zor gidilir ama her cumartesi Kuba'ya sevgisini, vefasını devam ettirdi.

Hadîs-i şerîfi var:

“Kim cumartesi, evinde boy abdesti alır, tertemiz temizlenir, ondan sonra Kuba Mescidi’ne gelir de orada iki rekât namaz kılsa, bir umre sevabı kazanır.” diye. Elhamdülillah, Medine-i Münevvere’ye ziyarete gittiğiniz zaman cumartesileri biz de bu emrini, tavsiyesini yerine getirmeye çalışıyoruz. Bir umre sevabı büyük bir sevap, umre yapmış gibi sevap kazanıyor.

Efendimiz mekânlara, kişilere, şahıslara, arkadaşlara, akrabasına çok riayet ederdi. Hz. Hatice validemizin yakınlarına o vefat ettikten sonra çok riayet ederdi. Hiç kimseyi ihmal etmez, herkesin gönlünü alırdı. Dullara, yetimlere çok ikramlarda bulunurdu. Bakın iki kurban kesiyor; bu birisi benim ümmetim için buyuruyor, birisi de kendisi için buyuruyor. Hepsini yoksullara, miskinlere, fakirlere dağıtıyor. Peygamber Efendimiz çok cömert idi; yemez, yedirir; giymez, giydirirdi. Ümmetine çok şefkati, merhameti vardı.

Demek ki sıla-i rahîm de önemli. Akrabalarımızı ziyaret edeceğiz, elini öpeceğiz, gönlünü alacağız, malî durumda ihtiyacı olanlara yardımcı olacağız, ikramlarda bulunacağız...

Sadece akrabalar mı?

Hayır! Arkadaşları, dostları, komşuları da arayacağız, soracağız, bayramlarını tebrik edeceğiz, hediyeler vereceğiz. Böylece muhabbet olacak. Muhabbet, sevmek, karşılıklı birbirini sevmek ve dost olmak, dostluğu devam ettirmek, samimi olmak İslâm'da çok sevap, çok kıymetli olan bir iş. O yerine gelmiş oluyor. Selam vereceksin, tanışacaksın, davetine icabet edeceksin, hastalandığı zaman ziyaret edeceksin, vefat ettiği zaman cenaze namazını kılacaksın, vefatından sonra vefa göstereceksin, çoluk çocuğuna, geride bıraktıklarına göz kulak olacaksın, bakacaksın...

Hâsılı İslâm çok güzel bir din. Bayramda bunu da unutmamalım, aman dargınlar barışsın, dargınlığı bıraksınlar; bayram hürmetine birbirlerine el uzatsınlar, selamlaşsınlar, barışsınlar. Dargınlar barışsın, akrabalar birbirlerini ziyaret etsin, dost olsunlar, muhabbet olsun, dostluklar gelişsin, kuvvetlensin.

Sonra kabir ziyaretleri çok önemli. Biz İstanbul'dayken Ebû Eyyüb el-Ensarî Efendimiz'in kabrini ziyaret ediyorduk. Çok sevdi-

ğimiz, İstanbul'umuzun medar-ı iftiharî sahabi. Tabi her beldede oturan kardeşlerimizin ziyaret edeceği mübarek insanlar vardır, kabirlerini ziyaret edecek annesi babası vardır, dedeleri vardır, kabristanda nice akrabaları vardır. Onları ziyaret edecek, selam verecek, dualar edecek, Yâsinler okuyacak, onları da bayramda sevindirecek. Çünkü onlar da sevinirler. Kendisini ziyaret edenden, kendisine Kur'an okuyandan çok memnun olurlar.

Onları da sevindireceğiz, akrabaları da ziyaret edeceğiz, kurban da keseceğiz, o mânevî sevapları alacağız, haseneleri, koyunun tüyleri sayısınca haseneleri kazanacağız. Birlik ve beraberlik olacak, sevgi olacak, yardımlaşma olacak, müslümanlar birbirleriyle ilişkilerini kuvvetlendirecekler. İslâm dini sosyal yönü ve böyle insanlar arasında sevgi bağlarının kuvvetli olmasına çok dikkat eden bir din.

Almanya'daki bir kardeşimiz anlatmıştı. Bir Alman varmış, hep Türklerle düşüp kalkıyor, oturuyor konuşuyor, onların arasına sokuluyor. demişler ki:

“Ya sen Almansın, niye böyle Türklerin yanında çok görünüyorsun, hep onların yanına gidiyorsun?” demiş ki:

“Bunların arasında öyle sevgi var, öyle muhabbet var, öyle bağlılık var, öyle fedakârlık var ki Almanlar arasında bu yok, Almanlar birbirleriyle soğuk, onun için ben bunu sevdiğim için bunların arasına sokuluyor, bunların bu muhabbetinden zevk duyuyorum, bunlara hayranlık duyuyorum.” demiş.

Türkiye’de biliyorsunuz bir Alman usûlü diye bir şey vardır; herkes otobüse bindi mi cebine kendisi sokar elini, parasını çıkartır, kendi biletini kendi verir. Bu Alman usulü, herkes kendi işini kendisi görüyor. Tabi bu bir şeye dayanıyor, bir âdet... Herkes kendi masrafını çeksin ama Alman âdeti bu.

Bizim âdetimiz nasıl?

Bir tanemiz çıkar, ikram olsun diye herkesin biletini alır. “Tamam, rica ederim.” “Rica ederim, önce ben vereyim...” filan diye de hatta bazen o sevabı kazanmak için birisi ötekisinin önüne geçmek ister. Ötekisi “Yok, rica ederim, ben vereceğim.” der filan.

Bu neyi gösteriyor?

Müslümanların birbirleriyle olan fedakârlıklarını, ikramlarını, hediyeleşmelerini gösteriyor. Peygamber Efendimiz diyor ki; “Hediyeleşin; sevginiz, muhabbetiniz artar.” Hediye, hediyeleşmek bence bir sanat. Hediye seçmek bir sanat. Karşısındakinin gönlünü hoş edecek hediyeler bulmak çok güzel bir şey.

Biz her şeyden önce Allah’ın kuluyuz, her şeyimiz Allah’ın rızasını kazanmak esasına bağlıdır, her şeyden önce âhireti düşünürüz, sevabı düşünürüz. Onun için, sevaplı şeyleri kaçırmayacağız.

Bayram namazı, bayram namazına da çoluk çocuğumuzu giydireceğiz, tertemiz gusül abdesti alacağız, güzel kokuları süreceğiz, temiz elbiselerle bayram namazına gideceğiz.

Bayram namazı vacip, öteki namazlar farz.

Efendim bayrama gidip de öbür namazlara gitmemek olur mu?

Olmaz. Farz vacipten daha kuvvetli. Olsun, işte bayram namazında camiye gelir, o muhabbeti görür.

Rahmetli Yahya Kemal Beyatlı, büyük şair, nasıl böyle bayram namazını bir Süleymaniye’de, muhteşem bir namazını nasıl şiire geçirmiş, anlatıyor, nasıl memnurluk duyuyor... Bizim kültürümüzde o bayramların, o bayramdaki güzelliklerin tarifi mümkün değil. Çok önemli şeyler. Çocuklar o bayram namazını kılacaklar, erken kalkacaklar.

Bayram namazını kılmadan önce sabah namazı oluyor. Sabah namazına gidecekler. Sabah namazından, bayram namazı vakti işrak vaktidir, işrak vaktine kadar camide oturmayı öğrenecekler. İşrak vaktine kadar bekleyip de iki rekât namaz kılmak başka zamanlarda da çok sevap. Bayramın dışındaki zamanlarda da çok sevap. Kabul olmuş tam bir hac ve umre sevabı var. Allah razı olsun, Hocamız Mehmed Zahid Kotku cennetmekân, bize bunu, bu âdeti aramıza yerleştirdi, İskenderpaşa’da her sabah bunu yapardı, biz de öğrendik. Peygamber Efendimiz’in bu sünnetini tatbik etmeye başladık.

Sabahleyin kalkacak, gusül abdesti alacak, sabah namazına gidecek, sabah namazını kılacak. Sabahtan işraka kadar beklemek za-

ten bir hac ve umre sevabı kazandırıyor. Onu kazanacak. Kurban bayramı [namazını] kılacak, hutbeyi dinleyecek. Bazısı namazı kılıp gidiyor. Hutbeyi dinleyecek. Hutbe de çok önemli. Hutbeyi dinleyecek. Ondan sonra evine gidecek, çoluk çocuk işte bayram geldi, kapıda karşılayacaklar, el öpecekler, hediyeler verilecek.

Ondan sonra kurbanın kesilmesi başlayacak çünkü o günün en sevaplı işlerinden birisi bu. O bittikten sonra, o işlemler, telaşlar kolaylandıktan sonra ziyaretler başlayacak, büyükleri küçükler ziyaret edecekler. Komşular birbirlerini ziyaret edecek. Tertemiz elbiselerle tatlı bir bayram çok güzel bir şey olacak.

c. Arefe Günü Orucu Çok Sevaptır

Ben bu arada size iki şey hatırlatmak istiyorum:

Arefe günü orucu çok sevap, hacca gelmeyenler için, kurbandan bir gün önceki arefe günü oruç tutmak bir geçmiş senenin günahını affettiriyor, bir de gelecek senenin günahlarını affettiriyor, çok sevap. Bir de bayram gecesi, arefeyi bayram gününe bağla-

yan gece ibadet son derece sevap. Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîflerde bildirmiş. Sevabı arayan müslümanların onları da kaçırmaması lazım. Ondan sonra da bayramın güzelliklerinden istifade etmesi lazım.

Allahu Teâlâ hazretleri, hepinizden razı olsun. Hedinizin bayramını kutlarım, hepinizi tebrik ederim. Allah nice bayramlara erdirsin. Dünyada mutlu yaşatsın. Âhirette mutlu ve bahtiyar eylesin. Âhirette de bayramların en büyüğü olan Allah'ın rızasına erip cennetini, cemalini görmeyi cümlemize nasip eylesin.

es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

10 Zilhicce 1416 / 28.04.1996

Mekke

[Bütün HAC VE UMRE SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

